

ikke true, men det er jo saaledes, at vi ikke kunne komme udenom denne Sag, og dersom denne Sag gaar i Stykker, kan jeg ikke se rettere end, at det vil blive vanskeligt at skabe Mulighed for at gennemføre andre Sager. Jeg vil blot minde om 1903, da vi gennemførte Skattelovene. Jeg mindes klart fra den Tid, at da vi vare færdige med Skattelovenes Behandling, kom der en saadan forhandlingsvenlig Stemning her i Landstinget, som havde til Følge, at vi temmelig hurtigt kom over adskillige andre Sager. Det lykkedes os temmelig hurtigt at komme over Tiendeloven, de kirkelige Love, Loven om Statsbanedriftens Ordning tillige med mange andre Ting. Der kom som sagt en forhandlingsvenlig Stemning frem, som satte rige Frugter. Jeg tror paa noget lignende i dette Tilfælde, og jeg frygter for, at dersom man standser her og slaar Sagen i Stykker, saa ligger Reformarbejdet forstyrret for lange Tider. Skulle vi ud i en Kamp — hvad jeg ikke ønsker, men man kan jo blive nødt til det —, saa have vi jo Fortidens Erfaring for, at sligt fører med sig et stort Spild af Tid og Kræfter, det er det sikre. Hvordan Kampens Udfald vil blive, er en Sag for sig. Men det sikre er, at der ødelægges en Sum af Tid og Kræfter. Dernæst er det ligeledes sikkert, at saa længe en saadan Kamp staa paa, er alt Reformarbejde standset baade paa det ene og paa det andet Omraade. Der blev i Gaar slaet paa en stor Sag, den blev antydet, men ikke nævnt. Jeg vil nævne den uden videre, det er Forsvarssagen. Den ligger mig alvorligt paa Sinde, og jeg ønsker af ganske Hjerter en forsvarlig Løsning af den Sag. Men jeg tør vel tro, at det høje Ting vil erkende, at den tyveaarige politiske Kamp, vi have haft, var ingenlunde til Gavn for Forsvarssagen. Tværtimod, den var til stor Skade for den. Jeg tør vel ogsaa erindre om, at hvis vi nu skulle ud i noget lignende, er der selvfølgelig ingen Mulighed for en forsvarlig Løsning af denne Sag, det er jo Sindene ikke oplagte til. For at faa en saadan stor Sag løst, hvorom Meningerne ere saa forskellige, skal der findes en Stemning for at vise Imødekommen overfor hinanden; det er i det hele taget Betingelsen for et Reformarbejde i stort og smaat, og ganske særlig i store Sager over hele Linien. Det var Meningen med det Udtryk, som ogsaa jeg brugte i Gaar: at Løsningen af den foreliggende Sag vil berede Jordbunden for Løsningen af de store Opgaver, som staa paa Dagsordenen.

Sonne: Jeg ønsker til Indledning at bemærke, at de Betragtninger, jeg her agter at fremsætte, ville for den langt overvejende Del gælde de Ændringsforslag, som ifølge Betænkningen ere stillede og tiltraadte af Mindretallet under Nr. 1, altsaa af Venstregruppens og den frikonservative Partigruppens Repræsentanter i Udvalget. Thi det er jo ubestrideligt, at det er disse Ændringsforslag, som den almindelige Interesse fornemmelig er samlet om, ligesom det ogsaa er ubestrideligt, at det er disse Ændringsforslags Evne eller manglende Evne til at vinde Stemning for sig, som vil være af dybt indgribende Betydning for Udviklingsretningen og Udviklingstempoet i vort Kommunestyre og derigennem for hele vor politiske Udvikling. Under disse Omstændigheder er det rigtigt, som det er blevet udtalt af et konservativt Organ umiddelbart efter Ændringsforslagenes Publikation, at det ved Bedømmelsen af dem gælder om at operere med vide Horisonter. Her gælder det nemlig ikke at slaa sig til Ro med Ændringsforslagene, fordi deres Vedtagelse i hvert Fald i Øjeblikket repræsenterer Afslutningen paa aarelange og brydsomme Forhandlinger, fordi deres Vedtagelse i Øjeblikket fjerner Udsigterne til en stor politisk Kamp, og fordi Vedtagelsen i Øjeblikket tilrettelægger en relativt gunstig Situation til Fremme af de øvrige vigtige Spørgsmaal, som staa paa Øjeblikkets og den nærmere Fremtids politiske Dagsorden. Nej, her gælder det om at se ud over Øjeblikkets og Nuets Tarv og at anlægge den vide Horisont, der vurderer det vundne Kompromisforslag efter dets Evne til at lægge en Grund, der har Bæreevne langt ind i Fremtiden for en sund, naturlig og tilsvarende politisk Udvikling i dette Land. Set saaledes, skønner jeg imidlertid ikke, at Kompromisforslaget, saaledes som det her ligger for, kan staa for Kritik. Dertil turde det være for tyndt i Vævningen, vævet som det er dels af Realiteter, der ret beset ville underlægge Kommuniststyret et eneraadende Flertalsvælde, og dels af Kauteler, delvis af saadant Tilsnit, at de uden i nævneværdig Grad at dæmme op for et Flertalsvældes Overgreb ville, saa længe de bestaa, hindre Oprækningen af naturlige politiske Delingslinier indenfor vort Samfund. Jeg sigter hermed til Ændringsforslagenes Opretholdelse af de privilegerede Valg til Amsraadene. Det politiske Mandat, jeg sidder inde med, blev mig tildelt under Medvirkning af de privilegerede Vælgeres Institution. Det her-